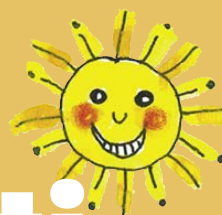

HLINECKÝ STRAKÁČEK

ČÍSLO 1

Časopis
pro naše děti

Ahoj děti

Jmenuji se Slávek Strakatý a rád bych se vám všem představil. Narodil jsem se koncem 19. století ve Vortové a i když vypadám pořád mladě, přece už jsem něco zažil.

Vymysleli si mne kdysi dávno hospodáři, kteří v dlouhé zimě čekali na pomalý příchod jara. Po hojných vánocích začalo období masopustu, které končí pár týdnů před velikonoce rozpuštěnou masopustní obchůzkou. A právě tady jsem se s ostatními maškarami narodil já. Masopustní obchůzky byly příležitostí oslav k ukončení zimy a rozveselení celé vesnice. Já (strakatý nebo-li laufr) jsem měl v průvodu důležitou roli. Společně se ženou a kobyloou jsme celý masopustní rej vedli. A protože se masopustní obchůzky pořádají dodnes, vedeme tyto průvody každý rok před příchodem jara dále. A povedeme je tak dlouho, dokud tradice potrvá a lidé ji budou udržovat. A protože se zbytek roku tak trochu nudím, budu vaším průvodcem po Hlinecku. A tajně doufám, že se časem stanu třeba i vaším kamarádem.

Musím vám toho totiž hodně ukázat.

Jak se u nás žilo dříve, co všechno nám naši předci postavili a zanechali a proč. Ale nebojte. Vyjedeme si spolu i na kole nebo na lyžích, vyzkoušíme tradiční řemesla, vykoupe se v lomu nebo se jen tak budeme toulat polními cestami a sbírat houby, objevovat lesní studánky nebo hledat pohádková místa.

V tomto prvním díle časopisu Místní akční skupiny Hlinecka pro děti se dozvíme více o masopustu, protože maškary jsou moji kamarádi.

A protože už začalo jaro, taky si vyjedeme na kole na první společný výlet po naší krásné krajině. Těšte se!

Váš průvodce Hlineckem
Slávek Strakatý

Masopustní průvod

Vychází časně z rána za vyhrávání muziky a míří k domu starosty. Starostu za celý průvod žádá strakatý (laufr) o povolení obchůzky vesnice. Pak obejdou maškary postupně všechny domy, kde zatancují, zahrají na přání hospodáře, aby se vydařila úroda a jsou odměněny masopustními koblihami, kořalkou nebo penězi. Obchůzka je ukončena poražením kobyly, které symbolizuje konec zimy a jejím vzkříšením, které znamená začátek jara. Maškary se dělí na červené (pěkné) a černé (šeredné). K pěkným maškarám patří strakatý se ženou a 4 turky, k černým maškarám patří kobyly, rasi, židi, kominíci a slamění.

To jsem JÁ SLÁVEK STRAKATÝ

Hádanka pro tebe:

Kolik je na společném obrázku maškar Strakatých?

Nezapomeň jejich počet napsat do křížovky, kterou najdeš dále.

KOBYLA

Masopustní průvod vedou kobyly, které Rasové popohání zezadu. Jejich úlohou je u každé chalupy ušlapat hnůj, aby byl dobře uleželý a hospodář tak měl velkou úrodu. Na konci obchůzky je kobyly za své hříchy během roku poražena. Po chvíli se opět probouzí k životu.

RASOVÉ

Se ptají na zdravotní stav zvířat, nabízejí hospodáři kobyly na chov i na práci.

STRAKATÝ (LAUFR) SE ŽENOU

U každého domu požádají společně žena s laufrem pána nebo paní domu o dovolení pro maskary tento dům navštívit a zároveň se jich zeptají, jakou písničku chtějí zahrát.

ŽIDÉ (kramáři)

Obchodují a nabízejí různé služby jako je stříhání, holení a také mají na prodej různé potřebné i nepotřebné věci.

SLAMĚNÍ

Každá hospodyně si může utrhnout ze slaměného stýblo slámy pro dobrý chov hus. Hospodyně pak přispívá k utužení zdraví a plodnosti pořádné vyvážení se slaměným, a to nejlépe v závěji sněhu.

TURCI

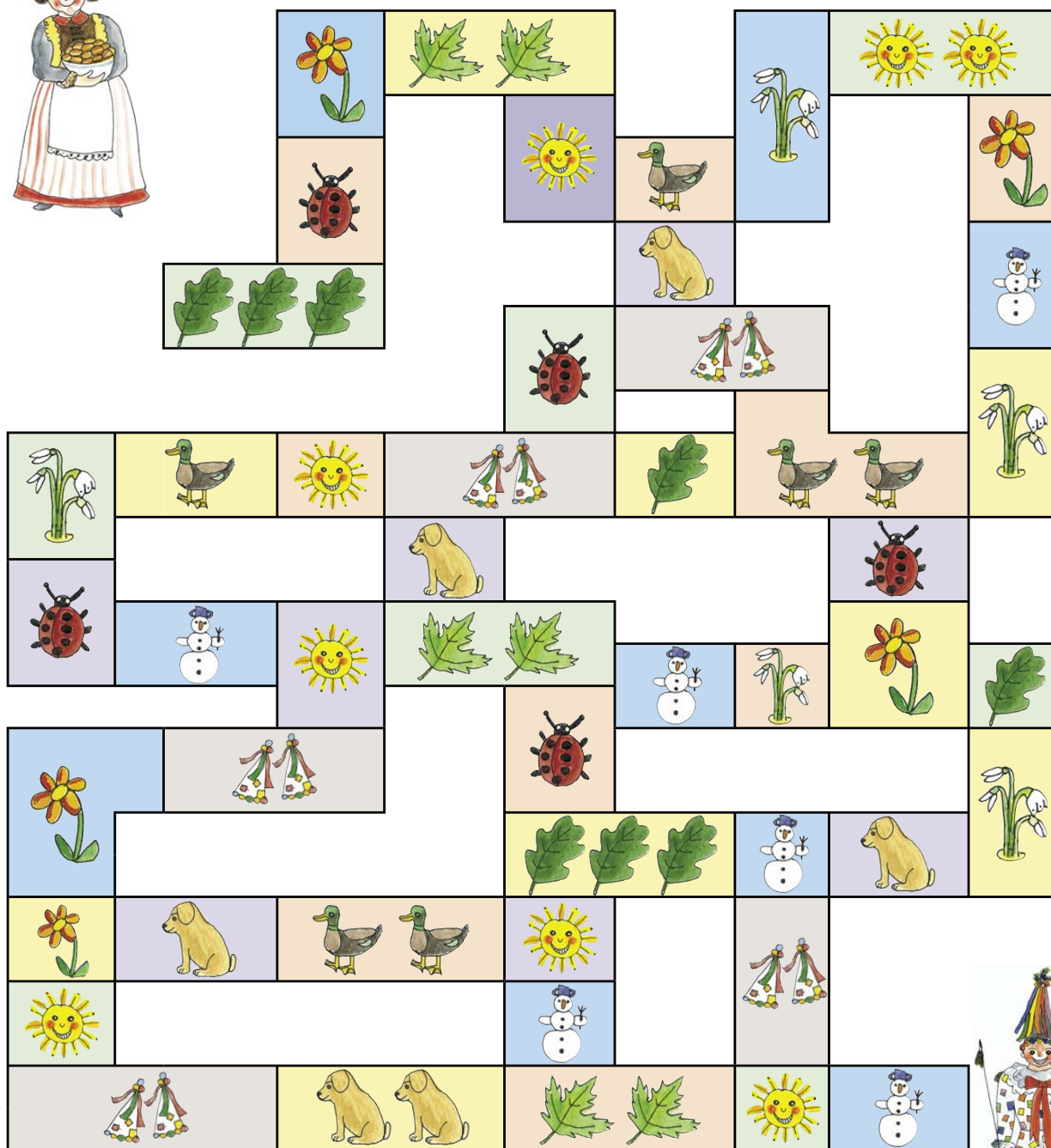
Dva červení a dva černí turci zatancují před každým domem v doprovodu hudby tzv. kolečko, aby hospodář měl velkou úrodu.

KOMINÍCI

Hledí si vymetání kamen a komínu a každého, kdo se jim připlete do cesty, máznu pro štěstí na tvář mazadlem připraveným z vymetených sazí.

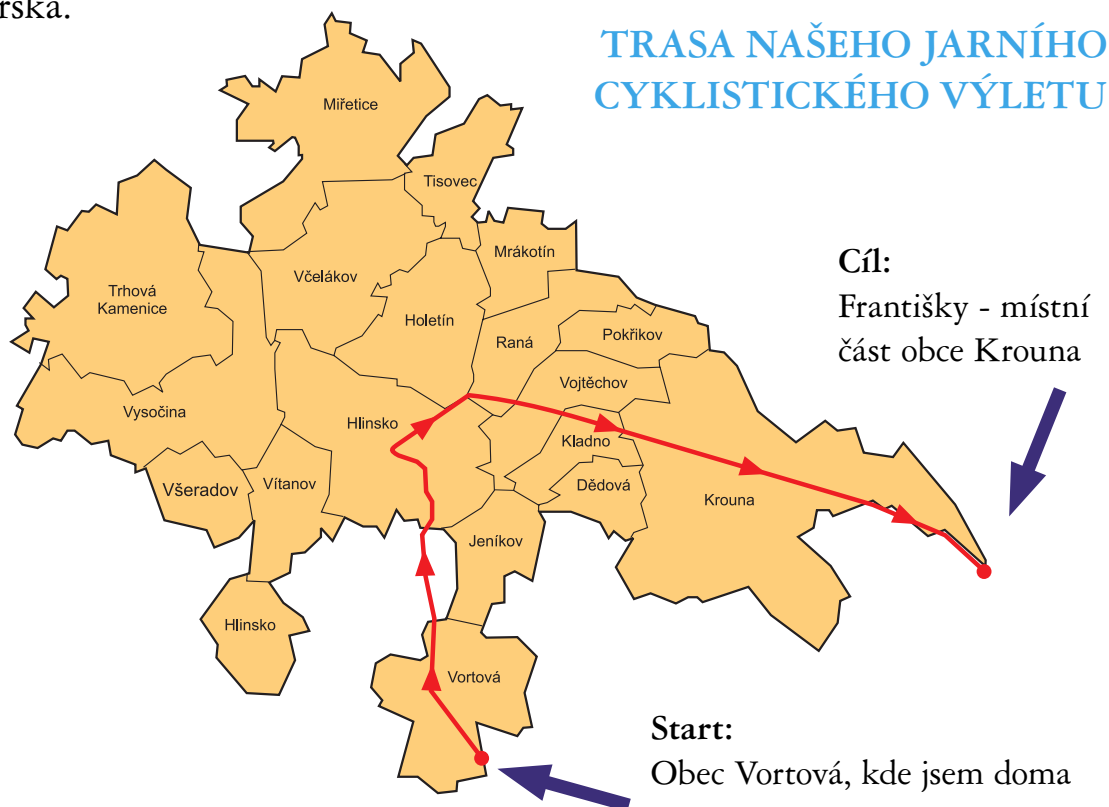
Hádanka pro tebe: Panímáma mi chce nabídnout masopustní koblihu, musí se ale po své cestě vyhnout všem políčkům, na která jsem si odložil čepici. Pomůžeš jí najít cestu? Kolik dubových lístků po cestě posbírá? Spočítej je a výsledek zapiš do křížovky, kterou najdeš dále.

A protože období masopustu již skončilo a přišlo voňavé jaro, rozhodl jsem se, že si udělám po zimě první výlet na kole. Pamatuji si, jak mi babička četla pohádku o pohádkovém stromu na Františkách. Tak se tam se mnou pojedte podívat. A kde jsou vlastně Františky?

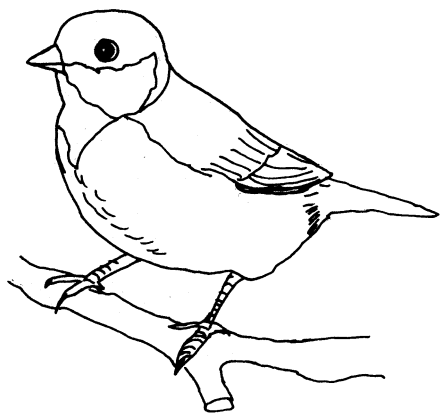
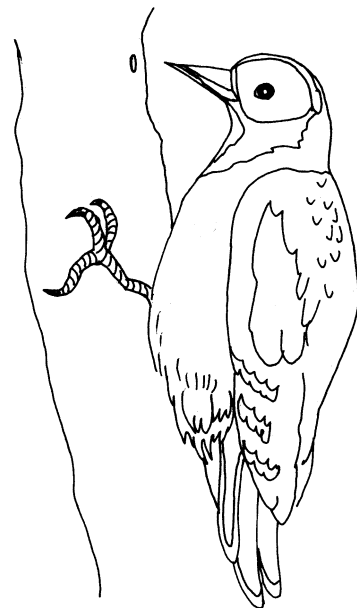
Jsou nejvýše položenou částí obce Krouna a pojedeme na ně po cestě, které se dodnes říká císařská. Ale nebojte, kočáry po ní nejezdí. Jmenuje se prý tak proto, že se kdysi dávno nemohli sedláci dohodnout, kudy cesta povede. Nikdo nechtěl, aby vedla po jeho poli, a tak se císař pán nazlobil. Udělal na mapě čáru a řekl: „Povede tudy!“ A všichni poddaní se tomu museli přizpůsobit. Od té doby se jí říká císařská.

Sedám na kolo a vyrážím. Pojedte se mnou. Z Vortové jedu lesy a loukami a pozoruji okolní přírodu. Na jaře poletuje v lesích a na loukách mnoho ptáků. Znáš je?

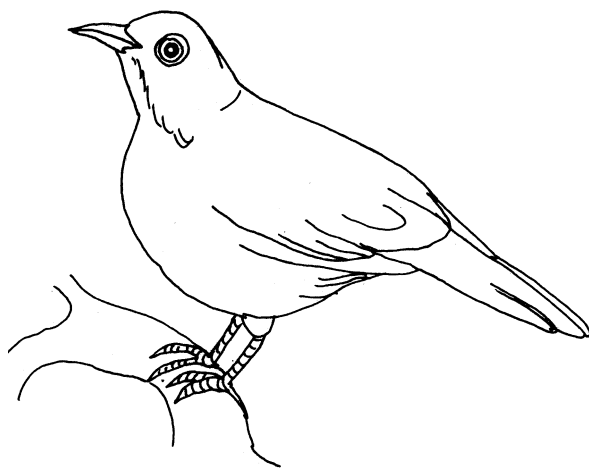

Strakapoud velký je nejčastějším šplhavým ptákem dlouhým přes 30 cm, kterého můžete vidět při troše štěstí v zimě i na vašem krmítku. Na jaře a v létě vyhledává staré, velké a nemocné stromy, protože dřevokazné larvy, které z nich vyzobává, jsou jeho potravou. Larvy a kukly hmyzu vytahuje špičatým a lepkavým jazykem. Ne nadarmo je označován za lékaře stromů. Pokud máte strakapouda někde na blízku, můžete ho vidět i v dalších letech. Většinou se totiž nevzdaluje dále, než 10 km od svého rodiště. Dnes strakapoud žije běžně i v parcích a na zahradách a dožívá se přes 10 let.

Sýkora koňadra je naší největší sýkorkou a společně s ostatními sýkorkami ji můžeme v zimě vidět v krmítku zobat slunečnicová semena nebo hovězí lůj. Hnízda si staví v dutinách stromů, ale sama je neumí vyklovat, a tak se spoléhá na dutiny vytvořené datly a strakapoudy. Většinou snášejí okolo 10 vajíček. O vylíhnutá mláďata se starají společně sameček i samička. Sýkorka je zpěvným ptákem a dokonce dovede napodobovat jiné ptačí druhy. Žije ve světlých lesích, ale i na zahrádkách a v parcích.

Kos černý je větší než sýkora koňadra, ale menší, než datel. Samečka poznáme snadno, má černé peří a jasný žlutý zobák. Je velmi přizpůsobivý a žije tam, kde má potravu a úkryt. Samec kosa začíná zpívat na začátku jara. Jeho zpěv je hlasitý a melodický a skládá se z jednotlivých skladeb. Kos černý je částečně tažný pták, takže na zimu odlétá. Ze zimoviště se vrací na přelomu března a dubna a odlétá v listopadu. Zahrádkáři ho nemají moc rádi, protože za ně sklízí třešně, kanadské borůvky nebo i lískové ořechy. Dožívá se až 20 let.

Paní malířka zapomněla ptáčky vybarvit. Zvládneš to sám?

Slávkovo desatero doporučení pro mladé cyklisty:

1. Do sedla nesedej nikdy bez přilby, nejvážnější úrazy cyklistů jsou poranění hlavy.
2. Před odjezdem nezapomeň říct rodičům, kam jedeš a kdy se vrátíš.
3. Každý cyklista zná pravidla silničního provozu a je mu ctí je dodržovat.
4. Cyklisté jsou hrdí, že jezdí na kole, proto musí být vidět za každého počasí, i když je tma. Používej světla, odrazky a další reflexní prvky.
5. Nejezdí se sluchátky, správný cyklista používá všechny smysly.
6. I řidiči aut musí předem znát tvé úmysly, Zvláště, když chceš odbočit vlevo nebo se vyhnout nerovnosti na silnici.
7. Zatím nejsi závodník Tour de France, proto nevyhazuj odpadky podél cesty. Ty nepatří do přírody, ale do odpadového koše.
8. Nejezděte s kamarády vedle sebe na silnici a ne na jednom kole najednou.
9. Pozor na štěrk na silnici, na něm se kolo stává nestabilním.
10. Nejdůležitější je se z vyjíždky vrátit pořádku, proto nevyjížděj bezhlavě tam, kam nevidíš a nepřeceňuj svoje síly a schopnosti!

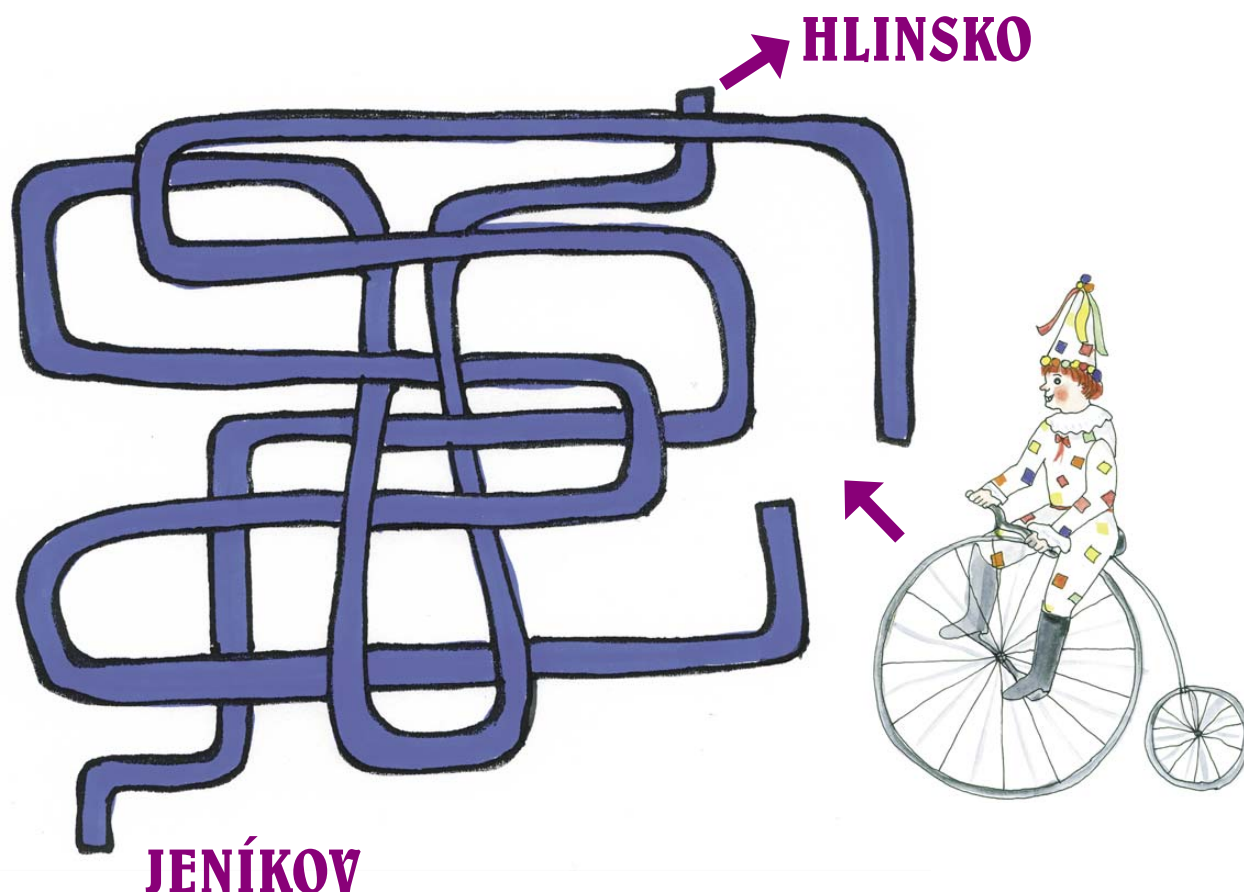
Úkol:

Uhodneš co postavy na obrázku dělají špatně ?

Cestou z Vortové se chci vyhnout stoupání do prudkého a táhlého kopce, kterému se říká „Bubencův kopec“. Proto raději pojedu méně náročnější cestou. Pomůžeš mi najít správnou cestu na Hlinsko?

V Hlinsku mívám po levé straně pivovar. Co vím, tak už tam stojí hodně dlouho. Více, než 100 let. Tam se ještě jednou vrátím, abych zjistil, zda se to pivo vaří jinak, než čaj.

To nebude jen tak. Na kuchyni je to moc velký dům.

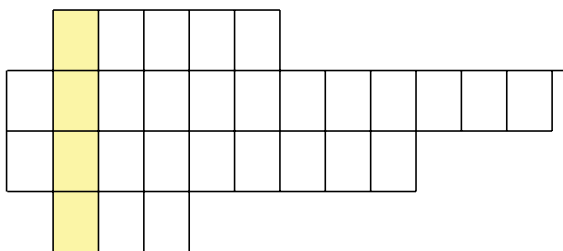

Tajenka: téma prvního čísla časopisu pro děti

Vylušti si křížovku
a vyluštěnou tajenku
zapiš do pohlednice.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

1. Kolik je na společném obrázku maškar Strakatých?
2. Kolik schodů má Vojtěchovská rozhledna?
3. Která místní část obce Krouna je nejvýše položená?
4. Kolik dubových lístků posbírala panímáma, než donesla Strakatému koblíhu?

Při výjezdu z Hlinska jsem se zastavil v malém geoparku u školy. Nejen, že tam bylo příjemné posezení a mnoho různých kamenů, ale objevil jsem tam i nové hmyzí domečky, budky pro ptáky a netopýry a dověděl se o nich spoustu zajímavostí. Do parku se můžeš podívat také, je totiž otevřený pro veřejnost.

Dále po cestě na Františky míjím Vojtěchovskou rozhlednu „Na hrbatkách“. Jeď se na ní také podívat. Dokresli si ji, je z ní krásný výhled. A až ji navštívíš, spočítej, po kolika schodech jsi nahoru dorazil. Nezapomeň počet schodů napsat do naší křížovky. A když se ti to nepodaří, najdi si obrázek rozhledny na internetu (třeba na Wikipedii)

Po úmorném stoupání do kopce na Františky dojždím konečně na vrchol. Za mnou je vidět rovná císařská cesta až do Hlinska a já jedu do vesnice hledat ten pohádkový strom. Třeba mi ho místní ukáží.

Pověst o jasanu s nejdelšími kořeny na světě

V dobách dávno minulých uhodilo na Hlinecku veliké sucho. V poledne byl žár tak spalující, že na nebylo k vydržení. Půda byla vyprahlá a potoky vyschlé.

A protože ve nebylo ani , na Františkách si umanuli, že se vydají hledat vodu. Vybrali si místo pod obrovitým . V postavení studny však překázely jeho mohutné .

A tak chtělo padesát nejurostlejších františských dělníků kořeny starého jasanu vykopat. Ze všech v tom horku jenom lilo a pod náporem létaly třísky. A jak si každý dělník hleděl svého kořene, vzdalovali se kmenu a jeden druhému pomalu mizeli z . Když dělníci večer nepřišli domů, šly je jejich ženy hledat k jasanu. U něj však jen pusto, prázdno. A tak to šlo několik dnů.

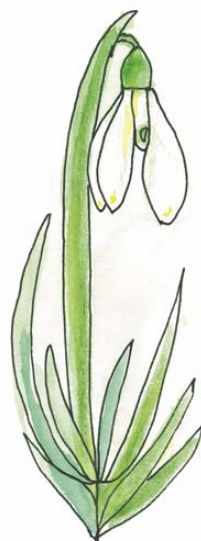
Po mnoha dlouhých dnech se začali první dělníci vracet do a vyprávěli, že kopali a kopali, protože se mohutné jasanu táhly přes celé východní Čechy až na Moravu a možná ještě dál. Všichni se nakonec sešli u toho starého , kde svým ženám a dětem ukazovali se zlatavými dukáty, a s poklady, které při té práci našli v kořenech stromu.

Na jaře rozkvétají první jarní květiny. Najdeš je na lukách i na zahradě. Poznáš, která je sasanka, sněženka a petrklíč? Spoj správné názvy se správnými kytkami.

Sněženka

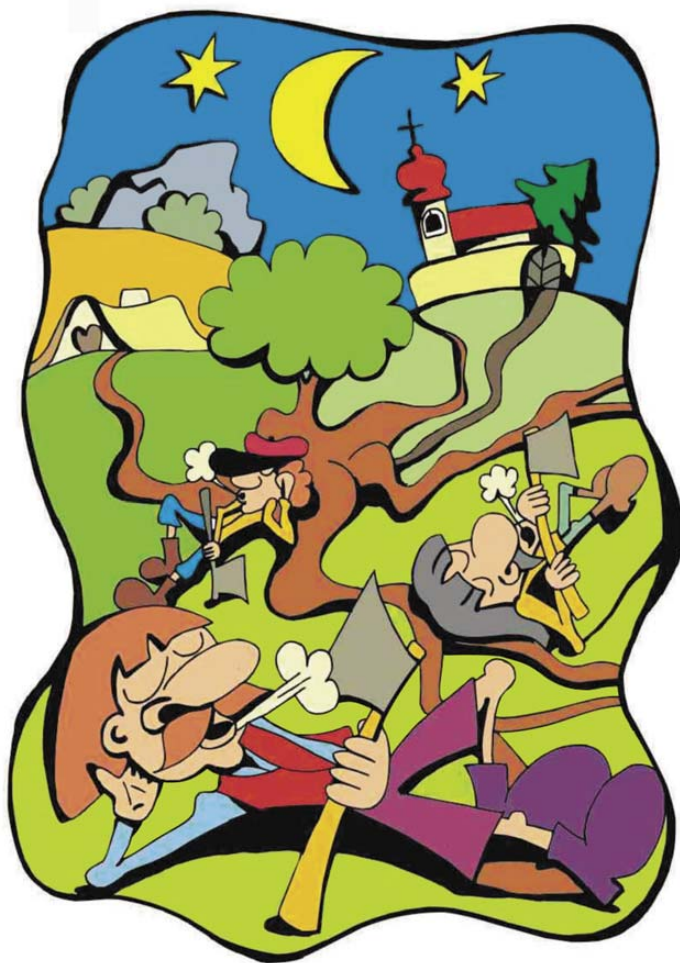
Petrklíč

Sasanka

K pověsti o jasanu:

Vymaluj si omalovánky. Paní malířka nachytala františské dělníky, jak při sekání kořenů taky pěkně odpočívali.

Jaro na Hlinecku

Jméno autora obrázku:

.....

Věk:

Adresa:

.....

.....

Tajenka křížovky (doplň)

--	--	--	--

Místní akční skupina Hlinecko

Máchova 1121

Hlinsko

5 3 9 0 1 |||

Tak a dojeli jsme. Pohádkový jasan jsme sice nenašli, za to tady mají velikánský a chráněný buk.

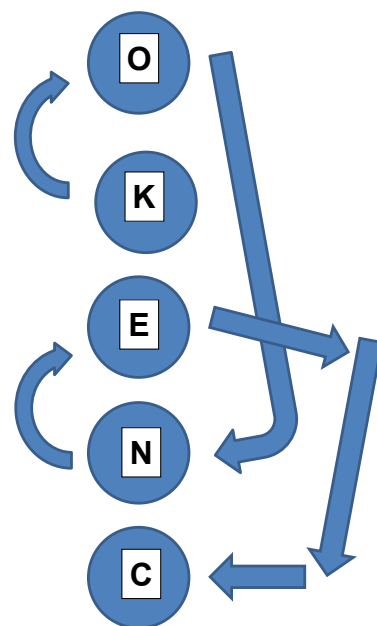
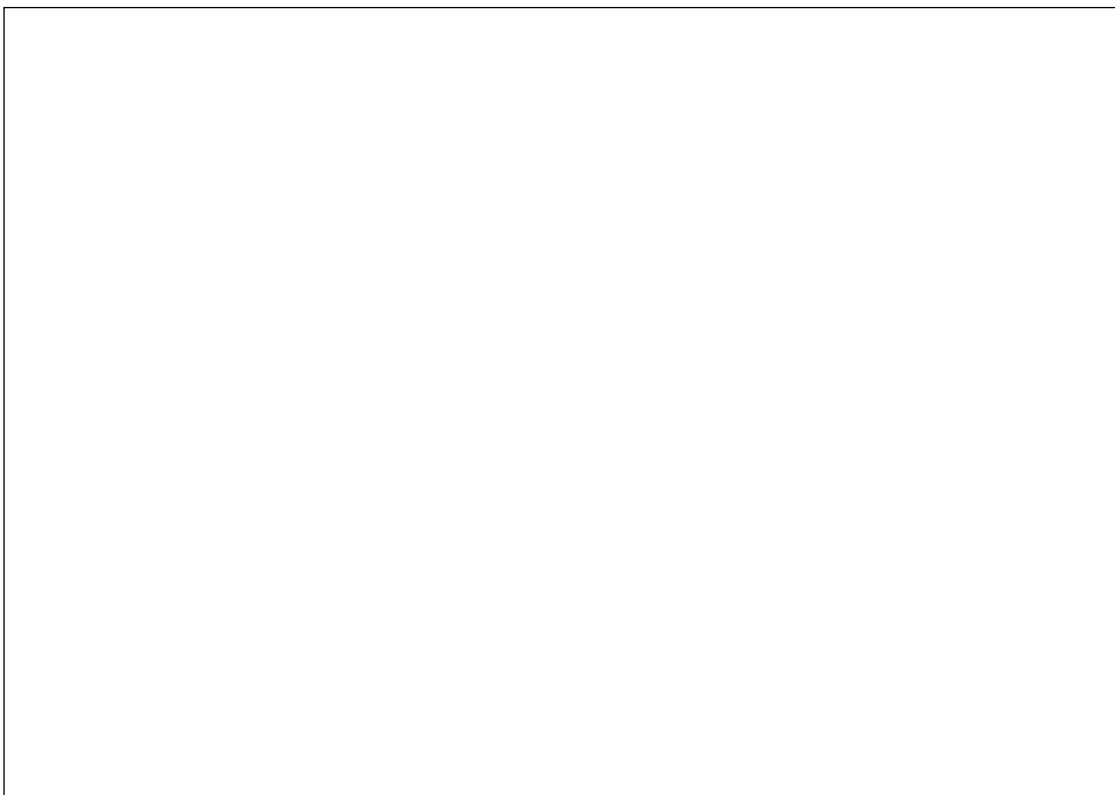
Příště se vydáme na výlet zase někam jinam.

Ty nám mezitím můžeš namalovat na pohlednici Slávkovy zážitky z jarního výletu.

Každý, kdo nám zašle nebo přinese obrázek s vyluštěnou tajenkou, bude odměněn. Už se těším na příště.

Slávek Strakatý

Seřaď písmenka ve směru
šipek tak, aby dávaly
poslední slovo.